

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 1

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 1. – 772 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Колесниченко Олександр Володимирович ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВІДКРИТТЯ ПРОКУРОРОМ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДОКУМЕНТІВ, ЩО СТАЛИ ПІДСТАВОЮ ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	617
Красіловський Вадим Олександрович ЩОДО СУТНІСНОГО РОЗМЕЖУВАННЯ ВИДІВ ПРЕДСТАВНИЦТВА ПОТЕРПІЛОГО В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	619
Лукашук Каріна Русланівна ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД	623
Ляховченко Іван Анатолійович СУД ПРИСЯЖНИХ В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	626
Маркіна Анна Валеріївна СТАН ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАКРІПЛЕННЯ ПОНЯТТЯ ЕЛЕКТРОННИХ ДОКАЗІВ В УКРАЇНІ	628
Мельник Олександр Леонідович ОБОВ'ЯЗКИ ОСОБИ В ЗВ'ЯЗКУ З ОБРАННЯМ ДО НЕЇ ЗАПОБІЖНИХ ЗАХОДІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	632
Понурко Тарас Андрійович ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ДОКАЗІВ ДЛЯ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ	635
Фатєєв Андрій Вікторович ПРОЦЕСУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ЩО ПІДСЛІДНІ ДЕРЖАВНОМУ БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ	637
Філімонов Микита Володимирович ОКРЕМІ ПИТАННЯ ДОПУСТИМОСТІ ДОКАЗІВ, ОТРИМАНИХ У РЕЗУЛЬТАТІ ЗНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЇ З ЕЛЕКТРОННИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ	639
Шугалевич Ігор Васильович ПРАВОВА ПРИРОДА ПОСТАНОВ ВЕРХОВНОГО СУДУ	641

СЕКЦІЯ 11. КРИМІНАЛІСТИКА, СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА, ПСИХОЛОГІЯ ТА МЕДИЦИНА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СУДОЧИНСТВА

Аркуша Лариса Ігорівна, Кучеров Дмитро Сергійович КОРУМПОВАНІ ЗВ'ЯЗКИ ЯК УМОВА ДЛЯ ВЧИНЕННЯ ПОДАТКОВИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	645
Тіщенко Валерій Володимирович, Стародубов Сергій Вікторович ПІДСТАВИ ТА ЗНАЧЕННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ КЛАСИФІКАЦІЇ ВБИВСТВ	648
Загородній Віктор Євстафійович, Наумович Ігор Сергійович ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАТЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ РОСЛИННОГО ПОХОДЖЕННЯ	650
Вашук Олеся Петрівна КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ КРИМІНАЛІСТИКИ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ	653
Подобний Олександр Олександрович, Єрусланова Тетяна Геннадіївна ОКРЕМІ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧАСНИКІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ЗІ СТОРОНИ ОБВИНУВАЧЕННЯ	655
Самойленко Олена Анатоліївна, Щербак Ірина Анатоліївна ДО ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ КОНТЕНТ-АНАЛІЗУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ	657
Цехан Дмитро Миколайович, Єлхін Олексій Володимирович ЗЛОЧИННІ УГРУПОВАННЯ ЯК ЕКОНОМІЧНІ АГЕНТИ: АНАЛІЗ СТРУКТУРИ ОПЕРАЦІЙНИХ ТА ІНВЕСТИЦІЙНИХ ВИТРАТ	660

ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ДОКАЗІВ ДЛЯ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ

України, беручи на себе зобов'язання, передбачені міжнародними договорами, повинна неухильно їх дотримуватися. Інколи виконання таких зобов'язань передбачає обов'язкове внесення змін до чинного законодавства. Тому саме у зв'язку із ратифікацією Римського статуту до Кримінального процесуального кодексу України була включена новий розділ – «Особливості співробітництва з Міжнародним кримінальним судом», основним завданням якого є гармонізація вітчизняного кримінального процесуального законодавства України з Римським статутом спрощення співробітництва МКС правоохоронним органам. В той же час необхідно підкреслити, що більшість з процедур, які передбачені цим розділом, є новими для наших правозастосувачів, у зв'язку з чим існує необхідність у проведенні доктринального дослідження специфіки імплементації даних положень у практичну площину. І однією з таких процедур є забезпечення збереження доказів.

Так, відповідно до ст. 623 КПК України, центральний орган України вживає заходів для забезпечення збереження доказів на території України на прохання Міжнародного кримінального суду в порядку, передбаченому КПК України, на умовах та у строки, визначені Міжнародним кримінальним судом. У разі якщо виконання прохання Міжнародного кримінального суду зачіпає права добросовісних (*bona fide*) третіх осіб або існують обставини, які можуть перешкодити забезпеченню збереження доказів, центральний орган України проводить консультації з Міжнародним кримінальним судом щодо зміни умов і строків забезпечення збереження доказів. Як можна помітити з даного правового положення, законодавець не уточнює, в які саме способи може відбуватися таке збереження доказів, відсилаючи до інших положень КПК України та до умов, які можуть бути висунуті МКС.

Необхідно зазначити, що діяльність МКС в значній мірі базується на доказах, які збираються не уповноваженими учасниками кримінального провадження відповідної країни, а звичайними очевидцями, які опинилися в момент вчинення злочинних дій, які підпадають під юрисдикцію МКС та можуть здійснити первинне документування таких відомостей. В Посібнику зі збору доказів для Міжнародного кримінального суду та документування міжнародних злочинів зазначається, що державні установи та військові структури дедалі частіше використовують цифрові платформи та сучасні засоби зв'язку, серед яких – електронна пошта, текстові й голосові повідомлення, телефонні дзвінки тощо. Уся ця електронна комунікація може стати цінним джерелом інформації для слідчих органів. Водночас безсистемне або надмірне збирання такої інформації може

викликати ускладнення для Офісу Прокурора, особливо у випадках, коли передаються великі обсяги нерелевантної чи неправомірно отриманої конфіденційної інформації. Якщо інформатор у майбутньому відмовиться від співпраці з Прокурором, останній може опинитися в ситуації, коли доведеться розкривати дані без відповідного дозволу. Саме тому Офіс Прокурора, ймовірно, відмовиться приймати необроблений масив матеріалів, надаючи перевагу лише інформації, яка має потенційне доказове значення. Це означає, що значна частина конфіденційної інформації залишатиметься у розпорядженні уповноважених осіб і потребуватиме належного зберігання. Попри те, що слідчі та правозахисники зазвичай акцентують увагу на збиранні офіційних документів, виданих сторонами збройного конфлікту, не варто нехтувати відкритими джерелами інформації. Як загальнонаціональні, так і місцеві ЗМІ, незалежно від ступеня їх контролю, можуть містити важливі свідчення щодо вчинених злочинів. Практика останніх збройних конфліктів свідчить, що особи, підозрювані у воєнних злочинах, нерідко самі ставали об'єктами журналістських сюжетів, у яких публічно розповідали про свої дії. У низці справ такі матеріали ЗМІ стали вагомими доказами в судовому процесі. Окрім того, іноді самі засоби масової інформації можуть бути залучені до злочинної діяльності [1].

Відповідно, з точки зору МКС збір такої інформації може відбуватися неконтрольовано, в залежності від умов, за яких такий збір став можливий. Відповідно, в ст. 623 КПК України необхідно звертати увагу на положення, відповідно до якого зберігання доказів для МКС має відбуватися в порядку, передбаченому кримінальним процесуальним законодавством. З цього можна зробити висновок, що таке збереження можливе лише у формі тих джерел доказів, які передбачені КПК України – як показання, речові докази, документи та висновки експертів. Збирання та, відповідно, збереження таких доказів може відбуватися лише у способи, передбачені ст. 93 КПК України.

Список використаних джерел:

1. Посібник зі збору доказів для Міжнародного кримінального суду та документування міжнародних злочинів. URL: <https://censs.org/wp-content/uploads/2020/05/посібник-для-МКС.pdf>.

Ключові слова: Міжнародний кримінальний суд, докази, доказування

Keywords: International Criminal Court, evidence, proving